

РОЗВИТОК ПРАВНИЧОЇ ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНОЇ ШКОЛИ У КИЇВСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Бобровник Світлана Василівна

*докторка юридичних наук, професорка,
професорка кафедри теорії та історії права та держави,
Навчально-науковий інститут права
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
м. Київ, Україна*

В епоху суспільних реформ суттєво зростає значення наукових досліджень, адже саме науково-обґрунтовані перспективи вдосконалення суспільства є запорукою успіху суспільного розвитку. Не є винятком і загальнотеоретична наука, фундаментальний характер якої забезпечує можливість не лише переосмислення багатьох проблем та явищ, що функціонують в умовах суспільних змін, а й обґрунтування оптимальних шляхів суспільного розвитку. Не можливо стверджувати, що теоретична наука спроможна вирішити всі проблеми, однак правомірно виокремити ті з них, які мають вагоме значення для сучасної юридичної науки та практики.

Проблемні питання загальнотеоретичної науки вже були предметом наукового пошуку вітчизняних теоретиків права. Значний доробок у їх розв'язанні належить і викладачам кафедри теорії та історії права та держави. Ідеться про предметне поле теорії та методологічні аспекти дослідження державно-правових явищ (М. І. Козюбра, Б. Д. Бондаренко, Г. О. Дубов), праворозуміння (В. В. Костицький, О. М. Ковальчук, Н. І. Кабанець); юридичну техніку та нормотворчість (Ж. О. Дзейко, Т. О. Дідич); юридичний процес (К. В. Николина); юридичну відповідальність (В. В. Середюк, Н. В. Теремцова); проблеми соціології права (В.В. Костицький, О. Г. Кобан); проблеми правового забезпечення владних відносин (В. О. Котюк, В. П. Самохвалов); функціональне призначення держави як інституційної категорії (Д. Г. Севрюков, О. Г. Варич); телеологічні виміри правової системи (Б.В. Малишев); філософсько-правові проблеми правових систем (Н. І. Кабанець, В. В. Костицький, В. В. Середюк), проблеми конфліктності та компромісності у праві (С. В. Бобровник), верховенства права (С. К. Дудар), правової аргументації (О. В. Богдан, С. К. Дудар), державотворчі аспекти місцевого самоврядування (Т. В. Котенко) та соціальної держави (Д. Г. Севрюков, Н. В. Теремцова) проблеми виникнення держав (Пономаренко Н. В.).

Наукова школа «Загальнотеоретичні та філософсько-правові аспекти юридичної науки і практики» (далі – Наукова школа) діє в Київському

національному університеті імені Тараса Шевченка та створена із колективу фахівців, які працюють на кафедрі теорії та історії права та держави Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка (далі – Університет) у напрямку загальнотеоретичних та філософсько-правових проблем юридичної науки та практики під керівництвом докторки юридичних наук, професорки, професорки кафедри теорії та історії права та держави Навчально-наукового інституту права Бобровник Світлани Василівни.

Наукову школу розвиває колектив кафедри теорії та історії права та держави, який представляють дослідники різних поколінь і різної наукової кваліфікації (доктори наук, кандидати наук, професори, доценти, асистенти, докторанти, аспіранти, магістранти, студенти), які здійснюють під розробку актуальних наукових проблем у сфері загальної теорії та філософії права

Основними завданнями наукової школи є здійснення науково-дослідницької роботи у напрямку дослідження загальнотеоретичних та філософсько-правових проблем юридичної науки і практики; забезпечення обізнаності широкого кола дослідників щодо нових наукових напрямків досліджень загальнотеоретичного та філософсько-правового спрямування в умовах глобалізму, швидкого розвитку світової наукової системи, євроінтеграційних тенденцій, воєнного стану та післявоєнної відбудови України; внесення особистого доробку у формування та розвиток Наукової школи відбувається шляхом підготовки публікацій із проблем становлення і розвитку загальнотеоретичних та філософсько-правових ідей та теорій у вітчизняних фахових виданнях, закордонних часописах, журналах, які включені до міжнародних науко-метричних баз; актуалізації означених галузевих проблем у виступах на вітчизняних та міжнародних конференціях, публікації матеріалів конференцій; захисті дисертацій; публікації монографій, підручників, посібників тощо; презентація і розвиток бренду Наукової школи та збереження традицій Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка; залучення до наукової діяльності студентів, магістрантів, аспірантів, докторантів за напрямками дослідження проблем теорії та філософії права, здійснення наукового керівництва їхніми науковими роботами; здійснення фундаментальних досліджень, наукових експертиз шляхом публікацій монографій, статей, видання підручників та посібників; співпраця Наукової школи із провідними навчальними закладами та науковими школами зарубіжних країн.

Різносторонність наукових інтересів викладачів кафедри не вичерпує проблемних аспектів сучасної теорії права, які мають динамічний характер та пов'язуються з першочерговістю чи другорядністю для певного етапу розвитку суспільства, держави і права. Не претендуючи на їх повну характеристику, маємо намір загострити

увагу на тих напрямках досліджень, які є актуальними для сучасної науки і практики та становлять самостійний вектор теоретико-правових та філософсько-правових досліджень. Ідеться про:

- з'ясування антропологічних аспектів сучасного праворозуміння;
- визначення основних аспектів співвідношення категорій «правова система» та «правова надбудова»;
- з'ясування значення принципу верховенства права в умовах трансформаційних процесів;
- обґрунтування шляхів подолання колізійності сучасного законодавства;
- правові механізми захисту та забезпечення прав людини;
- гармонізація законодавства України з європейським і міжнародним правом;
- правові проблеми біоетики.

Важливого значення для апробації ідей наукової школи має здійснення дисертаційних досліджень, публікація наукових статей, матеріалів конференцій на актуальні теми наукової школи:

- філософсько-правові напрямки процесу пізнання державно-правових категорій;
- управління ризиками у нормотворчості;
- методи ухвалення ефективних рішень в процесі правотворчості та правореалізації;
- юридична електронна процедура;
- теоретико-правовий аналіз впливу диджиталізації суспільного життя на державно-правові явища;
- проблеми аксіосфери сучасної держави;
- становлення та розвиток інституту надзвичайної нормотворчості;
- перспективи розвитку та підвищення ефективності правотворчої функції держави;
- процедурно-процесуальні аспекти правозастосування;
- проблеми правничої інтерпретації;
- проблеми соціального права та соціальної держави;
- юридичні аспекти політичної теології;
- проблеми праворозуміння: історичні та сучасні аспекти;
- роль принципів права у практичній юридичній діяльності;
- нормативне відображення професійної етики юриста;
- нормотворчість органів місцевого самоврядування;
- нормативне закріплення інституту волонтерства;
- практико-прикладні аспекти застосування законодавчої техніки;
- сучасне правоутворення;
- правовий експеримент в механізмі правового регулювання;
- юридична техніка та юридична технологія;
- штучний інтелект в механізмах правоутворення, правотлумачення та правозастосування;
- економічний аналіз права;

- концепції української державності: історія та сучасність;
- теоретико-правові та практичні аспекти вирішення правових спорів;
- кількісні та якісні характеристики сучасної правової системи;
- правова невизначеність як характеристика правової системи;
- сучасні системні теорії права та системний аналіз взаємодії правових систем;
- проблеми правової інтеграції;
- правова аргументація як вимога верховенства права;
- сучасні моделі правозастосування;
- формальна визначеність права.

Практичного спрямування мають організація та проведення загальноукраїнських наукових шкіл з метою актуалізації та міждисциплінарного дослідження проблем теорії та філософії права; організація та проведення міжнародних наукових конференцій, круглих столів із залученням юристів-практиків. Державних службовців, суддів для обговорення актуальних питань розвитку юридичної науки та практики. За результатами наукових заходів публікувати їх матеріали, резолюції, висновки; залучення студентів до роботи Наукової школи шляхом проведення системних практик на базі створених дослідницьких груп «Дискусійний клуб 260» та «Теоретико-історичні правові дебати»; налагодження міжнародної співпраці з академічними та науково-дослідними установами інших держав, підписання угод і меморандумів з метою поглиблення теоретико-правових та філософсько-правових проблем в контексті євроінтеграційних процесів та післявоєнної відбудови України.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-509-2-5>

ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗАКОНОДАВЧОГО РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРІ ЗАХИСТУ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ ЯК ГАРАНТІЯ БЕЗПЕЧНОГО БІЗНЕС СЕРЕДОВИЩА

Гоняна Катерина Володимирівна

*студентка III курсу факультету міжнародної торгівлі та права,
Державний торговельно-економічний університет
м. Київ, Україна*

Захист прав споживачів є важливою складовою правової системи, що завжди відігравав ключову роль у забезпеченні справедливості в суспільстві. Історично, держава прагнула захищати найбільш уразливі категорії населення, серед яких споживачі займають особливе місце. У ринкових відносинах саме вони часто опиняються в позиції слабшої сторони та стикаються з численними загрозами, такими як продаж